

ВИД НА ГЛАГОЛА

ТОЗИ ЧАС ЩЕ НАУЧИТЕ:

- КАКВО Е ВИД НА ГЛАГОЛА,
- КОЛКО СА ГЛАГОЛНИТЕ ВИДОВЕ В БЪЛГАРСКИЯ ЕЗИК,
- КАКВА Е РАЗЛИКАТА МЕЖДУ ТЯХ,
- КАК ДА ОПРЕДЕЛЯТЕ ВИДА НА ГЛАГОЛА.

СВЪРШЕН И НЕСВЪРШЕН ВИД НА ГЛАГОЛА

- Написа ли си домашното вчера?
- Писах - опитваш се да отклониш обвинението.
- “Писах“ или “написах“!?- повишава тона мама.

Каква е
разликата
между
глаголите
писах и
написах?

ЩО Е ВИД НА ГЛАГОЛА?

- Чрез глагола *написа*, употребен в текста от майката, действието е представено в цялостен и завършен вид

- Глаголът *писах*, употребен от момчето, не уточнява дали действието е завършено или предстои още работа

I. ВИД НА ГЛАГОЛА-ПРИЗНАК, КОЙТО ПОКАЗВА КАК ПРОТИЧА ГЛАГОЛНОТО ДЕЙСТВИЕ.

- С глаголи от *свършен вид* действието се представя като цялост.
- Написах-свърших **вече**, нямам повече работа

- Глаголите от *несвършен вид* представят действието в процеса на неговото извършване
- Писах-правих нещо по въпроса. **Още** не съм свършил.

ДА ЗАПОМНИМ!

Някои глаголи принадлежат едновременно към свършения и към несвършения вид.

Такива глаголи завършват на

-ирам или -изирам и са от чужд произход:

прекопирам, декламирам, агитирам

декламирам, бродирам, копирам ...

ДА ЗАПОМНИМ! САМО ГЛАГОЛИТЕ ОТ НЕСВЪРШЕН ВИД ИМАТ:

- Самостоятелно сегашно време:
Аз купувам. Аз пея. Аз знам.
- Сегашно деятелно причастие:
купуващ, пеещ, знаещ;
- Деепричастие:
купувайки, пеейки, знаейки;
- Отглаголно съществително име:
купуване, пеење, знаене.

ДА ЗАПОМНИМ! В БЪЛГАРСКИЯ ЕЗИК СЪЩЕСТВУВАТ ГЛАГОЛИ:

От свършен вид

Аз да падна

Аз да седна

Аз да погледна

Аз да напиша

Аз да изпиша

- Нямаат самостоятелно сегашно време
- НЕ образуват сегашно деятелно причастие
 - НЕ образуват деепричастия
- НЕ образуват отглаголни съществителни

От несвършен вид

Аз падам

Аз сядам

Аз поглеждам

Аз пиша

- Имат самостоятелно сегашно време
- Образуват сегашно деятелно причастие
 - Образуват деепричастия
- Образуват отглаголни съществителни

Двувидови

Подозирам

Съзирам

Анулирам

Ревизирам

II. КАК ОПРЕДЕЛЯМЕ ВИДА НА ГЛАГОЛИТЕ?

1. За да разберем какъв е видът на глагола,

определяме основната му форма-

1л., ед.ч., сег.вр.

- Глаголите са от свършен вид, когато основната им форма има несамостоятелно сегашно време:
да кажа, да купя, да говоря
- Когато основната форма има самостоятелно сегашно време - глаголят е от несвършен вид :
Аз казвам. Аз купувам. Аз разговарям.

2.Вида на глагола можем да определим и по друг начин:

- Само глаголите от несвършен вид могат да се съчетават с други глаголи, означаващи начало, развитие или край на някакво действие

Кое е правилно?	
Започвам да разбирам	Започвам да разбера

3.ГЛАГОЛИТЕ ОТ НЕСВЪРШЕН
ВИД ОБРАЗУВАТ ГРАМАТИЧЕСКИ
ПРАВИЛНИ СЪЧЕТАНИЯ С НАРЕЧИЕТО
– „СЕГА“.

ПРИМЕР:

СЕГА РИСУВАМ ХУБАВА КАРТИНА.-

НЕСВ. ВИД.

СЕГА НАРИСУВАМ НАЙ-ДОБРОТО СИ
ПЛАТНО.-СВ.ВИД.

ОПРЕДЕЛЕТЕ ВИДА НА ГЛАГОЛИТЕ:

ПРИМЕР - падам Аз падам, сега падам падащ, падайки, падане	Несвършен вид
засипя	
пързалям се	
подхлъзвам се	
продължа	
слагам	
ръсеше	
произведе	
замеряха се	
въргалях се	

ПОВЕЧЕТО ГЛАГОЛНИ ДЕЙСТВИЯ МОЖЕМ
ДА ИЗРАЗИМ ПО ДВА НАЧИНА С ГЛАГОЛИ,
КОИТО ИМАТ ЕДНАКВО ЛЕКСИКАЛНО
ЗНАЧЕНИЕ, НО ПРИНАДЛЕЖАТ КЪМ
РАЗЛИЧЕН ВИД - СВЪРШЕН И НЕСВЪРШЕН:

- Казаха истината.
- Купиха подаръците.
- Свършиха работа.

- Казваха истината.
- Купуваха подаръци.
- Свършваха работа.

ПРИ МОРФОЛОГИЧЕН РАЗБОР ПРАВИМ РАЗЛИКА МЕЖДУ:

- граматичния признак **глаголно време** (показва **кога** **произтича действието** - в момента на говорене, преди или след него)

- и граматичния признак **вид на глагола** (показва дали **действието е извършено** **изцяло** или **е в процес на извършването му**).

